

MIRKO VOSÁTKA

v roce 1995
75 let skautem

Jubilanta se vyptával
a jeho vyprávění zaznamenal
Jan Čáka

Už koncem třicátých let se u nás začaly objevovat skautské příručky Mirko Vosátky. Uvedené křestní jméno však zůstávalo jen v titulech těchto knížek. Pro autorovy blízké to byl zásadně vždy jen Mirek. Ono "Mirko" je zdrobnělina jihoslovanského jména Miro, jež dostal na přání své slovinské maminky.

S Mirkem jsem se seznámil na podzim roku 1948, tedy v čase, kdy naše skautské hnutí začalo být rdoušeno komunistickým režimem. Já své legální skautování ukončil táborem 22. oddílu Junáka v Plzni, který se uskutečnil u Myslívského rybníka na Plánicku. Od září jsem pak začal studovat v Praze, a samozřejmě že i tady byl úmysl navázat skautské kontakty. Měl jsem štěstí, že se mi povedl zřejmě ten nejlepší ze všech možných. Kdosi mne totiž zavedl do tehdy už neoficiálního roverského kmene, který se seskupil kolem Mirko Vosátky.

Vosátka - skautsky Grizzly - se během osudného osmačtyřicátého roku postupně vzdal svých dosavadních skautských funkcí. Do té doby byl okrskovým velitelem Junáka v Praze 4 a v Praze 19, oblastním kapitánem vodních skautů a nad to vedl vlastní vodácký oddíl s číslem 40. Právě na majetek tohoto oddílu si nedlouho po "vítězném únoru" nabrousili zuby funkcionáři tehdejšího komunistického Svazu české mládeže. Když jednou přišli Vosátkovi skauti do své klubovny, dřevěné stavby v Liboci poblíž zámečku Hvězda, našli tam zurážené zámky a uvnitř neznámé lidi, kteří vyděšeným chlapcům sdělili, že už tam nemají co pohledávat. Totéž se opakovalo i v oddílové loděnici, z níž byly ukradeny všechny čtyři pramice, 40 pádel, lana a další vybavení, navíc i zcela osobní věci skautů. Všechny protesty a hledání spravedlnosti byly marné. Mirko Vosátka zůstal tedy po zbytek roku 1948 a ještě po dvě příští léta činný jen v úzkém kruhu roverů, kteří se dál pokoušeli nést pochodeň či alespoň světélko násilně udušeného skautského hnutí. Vzpomínky na prožitky v tehdejšíh kmenu "G" zůstávají pro mne i po uplynulém půlstoletí živé a silné. Bylo to období nového poznávání, inspirací a třibení názorů - filozofie se prolínala se skautskou praxí. Mnohé se odráželo v samizdatovém časopisu Poutník, který kmen "G" vydával. Ale samozřejmě tu byl velmi často batoh na zádech - bohatýrské vandry a jiné pozoruhodné akce. Jeden z nejsilnějších zážitků mi přinesla noční skautská mše v kostele Panny Marie na hradě Karlštejně, které se zúčastnily i další skupiny tehdy již zcela ilegálního skautského hnutí.

Nedlouho poté - tedy na začátku krutých padesátých let - se o Vosátku začala zajímat nechvalně známá instituce SiB. Aby nikdo z roverského kmene nebyl ohrožen, Mirek veškerou činnost této úzké, ale agilní společnosti rázně uzavřel.

Jsem teď trochu pyšný, mohu-li napsat, že naše styky, jež přerostly v opravdové přátelství, přerušeny nebyly. Zakázal-li si Mirek v těch kritických časech, aby ho kdokoliv navštěvoval a psal mu, byl jsem na štěstí výjimkou. Věděli jsme ovšem dobře, co je možné svěřit dopisnímu papíru.

Dlouhá desetiletí s dusivou atmosférou ... Vosátka v Praze, já v Příbrami. Neúnavný poutník za mnou vícekrát přišel pěšky, přesněji takřka pěšky. Z Prahy jel vlakem jen do Dobřichovic či Řevnic a pak rázoval do Příbrami přes Hřebený. Vylákal jsem ho párkrát i do svého "království", do jižních Brd, dříve podstatně zachovalejších, s pra-

starými porosty a vydatnou vláhou i v parném létě, se spoustou mechů, které Mirka - botanika tak zajímaly. "Tady jednou udělám tábor," řekl prorocky v těch divokých končinách pod Třemšínem, v letech, kdy tato myšlenka mohla být jen snem. Ale opravdu toto splnil, i když ještě nemohlo jít o pravý skautský tábor jeho představ. Do konce totality bylo přece jen daleko.

Skautská a zvláště roverská myšlenka služby, prospěšnosti své vlasti v každé době, našla i v letech komunismu své naplnění v činnosti Mirko Vosátky. Od začátku šedesátých let, kdy u nás nastalo určité politické uvolnění, začal se intenzivně věnovat ochraně přírody. Zaměřil se převážně na oblast Českého krasu, kde s partou mladých lidí, velmi často trampů, značil hranice rezervací, stavěl lávky na stezce u Karlštejských vodopádů, ale především - tehdy již v oficiální funkci krajského konzervátora státní ochrany přírody - organizoval a vedl "Tábornické lesní školy". Ta nejúspěšnější byla právě v lesích pod Třemšínem.

Na tuto "školu" na tak zvané Mokré pasece, tolik moc připomínající skautský tábor, mě pozval přednášet, a já jen zíral, jak ten stanový tábor se zapálenými mládenci je skautský nejen vnější podobou, ale i svým duchem! Často si říkám, kolik jsme toho mohli v morálně a hmotně devastované české zemi zachránit, kdyby v oněch čtyřiceti letech bylo více takových Vosátků!

V tomto údobí vyšly také Mirkovi tři ochrannářsky zaměřené knížky, tituly Chráníme přírodu, Toulky přírodou a Na stezce. Zvláště významnou se pak stala jeho obsáhlá Tábornická encyklopedie z roku 1971, znovu vydaná v roce 1985. Jenomže cenzura z již vysázeného rukopisu nemilosrdně vymýtila všechna hesla, která jen trochu zaváněla skautingem, woodcraftem a trampingem. . .

Vzkříšení svobody v roce 1989 spolu s opětnou obnovou skautského hnutí zastihly Mirka, už když se mu blížila osmdesátka. Ale i v tomto věku se nadšeně pouští do práce - píše řadu článků do "Kapitánské pošty", připravuje nové skautské příručky, přednáší na lesních školách.

Ale to, co jsem tu o Mirkovi zatím sdělil, není hlavním účelem tohoto spisování. To má být jen jako úvod, protože Mirko Vosátka je i zasvěceným pamětníkem a svědkem, člověkem, jenž rozhodně neprožil šedivý život. Kolik dlouhých rozhovorů už jsme vedli, ale to všechno bylo zaměřeno většinou na konkrétní problémy, starosti o společnost, přírodu, o naši zem. O sobě nikdy mluvit nechtěl a jen občasné náznaky, útržky a příležitostně poznámky napovídaly, že právě ta část Vosátkova života, mně neznámá, tedy jeho skautské mládí, musela být bez nadsázky úžasná. A tak jednou, když přišla příhodná chvíle, a my v čase studených dešťů zasedli k báječně rozehřátým kachlovým kamnům ve staré brdské chalupě, začal jsem se Mirka vyptávat. Tentokrát s poznámkovým blokem v ruce.

Letos slaví Mirko Vosátka "kulatě" jubileum - tři čtvrtě století svého skautování. Domnívám se, že zmíněný zápis rozhovoru na téma jeho života si zaslouží, aby se s ním seznámili i jiní. Proto, aby byla blíže představena tato mimořádná osobnost našeho skautského hnutí. Je-li jí skutečně, můžete ostatně posoudit sami z následujícího souhrnu otázek a odpovědí.

Český kras - krajina s kterou byl Mirko Vosátka po léta blízce spjat. (Vodopády na Bubovickém potoce, včeltník rakouský a len horský)

Ty jsi se, Mírku, narodil u Jaderského moře, v italském Terstu. Proč zrovna tam?

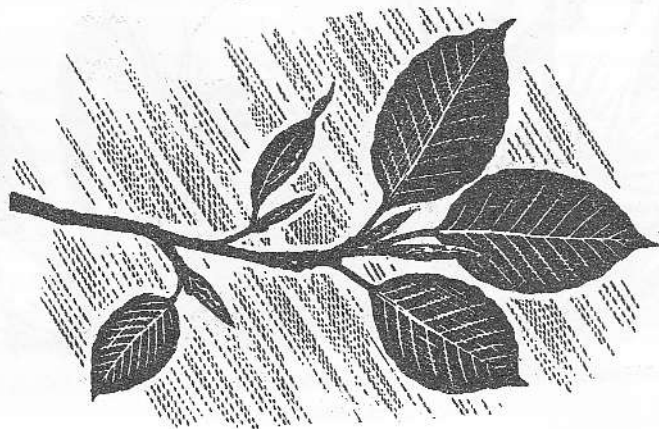
Tenkrát, na začátku dvacátého století, to nebylo v italském, nýbrž v rakousko-uherském Terstu. Můj tatínek byl úředníkem pražské Živnostenské banky a ta si v tomto městě otevřela filiálku, kam on nastoupil. Za nějaký čas se zde zamiloval do dcery inspektora finanční správy terstského přístavu Slovincce Ante Grona, byla z toho svatba a ke konci roku 1911 jsem přišel na svět já. Má matka byla hrdá na svůj slovinský původ, slovinsky se brzo naučil i můj otec a slovinština se stala i mou mateřštinou. Ale když jsem se stal školákem - prvňákem, musel jsem se učit i německy.

To bylo stále v Terstu?

Ne, v městě Radkersburgu na řece Muře, na dnešní slovinsko - rakousko - maďarské hranici. Za první světové války také můj otec narukoval, byl důstojníkem - instruktorem pro ženijní útvary a jeho působištěm se stal právě Radkersburg, město s mohutnou pevností. Tam se za ním maminka se mnou odstěhovala. V tom městě či spíš městečku byli pohromadě lidé, co mluvili slovinsky a německy, i malé děti ovládaly oba tyto jazyky. Tak jsem do té první třídy měl dva slabikáře: jeden slovinský a druhý německý. Schovávám si je na památku dodnes.

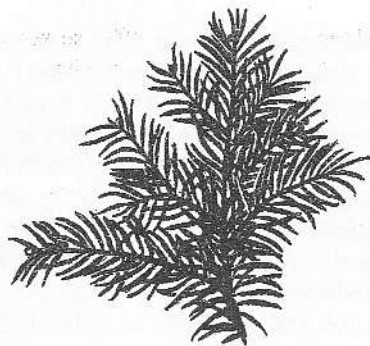
Takže tvůj tatínek měl štěstí, že sloužil v týlu a ne v bitevní linii a dokonce tě měl po ruce.

A přece na Radkersburg - Radgonu, jak říkali Slovinci - válka také sáhla. A na mne dokonce hodně tvrdě. V tamní posádce složené většinou z vojáků slovanského původu vypukla na konci roku 1917 protirakouská vzpoura. Byla však potlačena a kolem čtyřiceti vojáků bylo veřejně na okraji města popraveno. Na popravu byli násilím zahrnání všichni obyvatelé, mě vystrčili do přední řady a viděl jsem, jak pod salvami klesají lidé k zemi. Stále to mám před očima ...

Co bylo s vaší rodinou po válce?

V roce 1918 vstoupil otec v Terstu do jednoho z útvarů nově se tvořící československé armády. Ten terstský vytvořili čeští námořníci spolu s Čechy pěšáky ze zbytků armády v okolí. Tatínek byl pověřen vozením potravin do českých zemí, kde byl tenkrát strašný hlad. V únoru 1919 do jednoho z těchto vlaků naložil otec maminku, mne i něco našich věcí a jeli jsme do Prahy. Byla to krušná studená cesta, ve vagónu jsme ztrávili dva týdny. V Praze jsme si našli byt na Letenském náměstí.

Nedaleko v Korunovačnické ulici je škola, kde jsem nanovo zasedl do lavice prvňáků. Jenomže jsem mluvil slovinštinou a trochu německy, česky nic. Byla tam však velice hodná paní učitelka, která se mi zvláště věnovala po vyučování, v mé výuce se samozřejmě angažoval i tatínek, navíc učící česky maminku. Češtinu jsem zvládl brzo, po prázdninách jsem šel normálně do druhé třídy.

Vím, že jsi začal velmi brzo skautovat, kdy a jak jsi se o tomto hnutí dozvěděl?

Bylo to rok po příchodu naší rodiny z jihu do Čech. Jak už jsem se zmínil, čeština mi brzo nedělala problémy, snad k tomu přispívalo i to, že jsem hodně četl. A tenkrát - tedy v roce 1920 - se mi dostala do rukou kniha Jaroslava Nováka *Skautská srdce*; myslím, že zrovna v té době vyšla. Líčení života skautského oddílu se mi nesmírně líbilo. A když mi tatínek prozradil, že osobně zná onoho pana Nováka, co tu knihu napsal, moc jsem prosil, aby mě k jeho skautům přihlásil.

Otec váhal - prý jestli to snad nebude škodit mému zdraví. Já byl totiž v dětství slabounký, věčně nemocný klouček, zvláště mě často trápil kašel. Nakonec jsem tátu přece jen umluvil, a tak jsem se jednoho dne objevil v klubovně pátého pražského oddílu Junáka, čili "Pětky".

Doma o mne nepřestávali mít strach a před každým oddílovým výletem mě nabalili teplým prádlem, abych nenastydl. Odmítat jsem nesměl. Ale po odchodu z domu jsem vždy zalezl někde do průjezdu, tam ta trika svlékl, nacpal do batohu a až zase při návratu se do nich oblékl. Nakonec i tahle kamufláž padla, když rodiče zjistili, že mi skautování dělá dobře, že kašel docela přestal a že i jinak jsem se dostal do prima formy. Běhal jsem a šlapal dlouhé kilometry jako jiní mnohem starší skauti. Na konci února 1921 jsem dokonce vlezl s ostatními chlapci do rybníka u Úval a přežil tu koupel v ledové vodě beze všech následků.

A co na vodě? Pražská "Pětka" - to je přece pojem slavného vodáckého oddílu.

Jenomže ve dvacátých letech to byl ještě oddíl takzvané pěší. A byl jím hodně dlouho - až do roku 1933. Ale k vodě svým programem i tenkrát Pětka trochu tíhla. Například

oddílový tábor v roce 1922 se konal v Brdech u mohutného Hořejšího padtrského rybníka, na němž byly pochopitelně i lodě. Na tenhle tábor mám zvlášť živé vzpomínky. Byl to tábor dost tvrdý. Jeli jsme na něj vlakem do Rokycan a pak lokálkou do Mirošova. Odtud šli skauti pěšky se všemi svými osobními věcmi přes Skořici a ves Padrť až na tábořiště na západním břehu rybníka, což bylo skoro deset kilometrů. Když jsme tábor postavili, přišel týden takřka souvislého lijáku, hladina rybníka výrazně stoupla, prý se zablokovalo stavidlo, takže ve stanech s podsadami bylo na dvacet centimetrů vody. Kuchyně na pahorku zůstala jediná na suchu, museli jsem se k ní brodit a někteří do ní jezdili na jídlo z recese na maňáscích. Voda pak zase opadla, ale mokra v táboře už jsme se nezbavili a také celé okolí se nasáкло jako houba. Ale tenhle

mokřý tábor představoval jinak významný okamžik mého života - složil jsem na něm svůj skautský slib.

Tedy až po dvou letech tvého skautování - proč za tak dlouhou dobu?

Jednak jsem nejdřív pobyl kratší čas u včel Pětky, a pak - to lze říci jaksí zásadně - tenkrát se se složením skautského slibu nijak nepospíchalo. Slibový odznak mohl připnout na košili teprve skaut po všech stránkách dokonaly. Do-cela bych se dnes přimlouval za návrat k této praxi.

Teď k tvému vodnímu skautingu. Slyšel jsem, že tě voda a lodě natolik lákaly, že ačkoliv se ti v "suchozemské" Pětce líbilo, přesto jsi ji opustil, a to jen proto, abys mohl vyhledat oddíl ryze vodácký. Nepřičarovaly ti tu vodu sudičky z rodného Terstu? Jak to tenkrát bylo?

Skutečně mě voda úžasně přitahovala. Na zmíněné obecné škole v Korunovačnické ulici mě jeden čas učil prima kantor. Jmenoval se Karel Schmid a byl vodák, měl v loděnici na Vltavě svou kánoi. "Kdo chce se mnou dneska odpoledne na vodu, kluci?" zeptal se jednou. Přihlásil jsem se a pak mi pan učitel vysvětlil, jak se drží pádlo a ty všechny základní věci. A já byl ztracen - dá-li se to tak říci. Tady začala má nevěra k "pěščí" Pětce. Musím však říci, že jsem ji opus-

til s plným souhlasem a bratrským stiskem ruky našeho Bratky - Jaroslava Nováka. Můj přestup do třetího vodáckého oddílu v roce 1926 byl podle všech tehdy platných regulí.

Třetí oddíl vodních skautů, to byla přece líheň budoucích slavných vodáckých reprezentantů! Odtamtud vyšel náš legendární olympionik Jan Brzák, skautsky Felix, nemýlím-li se.

Nemýlíš se. Byl v družině racků, kde byl i jeho bratr přezdíváný Felíček a také významný závodník z let první republiky Syrovátka, skautsky Rus.

Ty jsi je všechny opravdu znal?

Jak by ne, když jsem byl v družině racků rádcem. Ale nemělo by se zapomenout ani na bratra Duhu, to byl vedoucí „Trojky“; můžeš si zapsat, že jinak se jmenoval ing. Vladimír Novotný. Myslím, že už málokdo dnes ví, že to byl on, kdo u nás zavedl

kanadský způsob pádlování, to je v kleku. Rozumí se, že na kánoích. Oni totiž první skautské vodácké oddíly užívaly výhradně kánoe, pramičky přišly až později. A také tenkrát, ve dvacátých letech, musel každý vodní skaut prokázat znalost stavění kánoí. Nebylo zvykem si toto plavidlo kupovat. Jednak byly lodě z profesionálních dřlen hodně drahé a pak šlo o princip, skautskou dovednost. Obvykle se dali dohromady dva chlapi a ti stavěli v oddílové loděnici kánoi společně, rozumí se za rady, případně pomoci těch zkušenějších.

Traduje se, že tenkrát za první republiky měli vodní skauti pěkně tvrdý režim, že v jejich oddílech rozhodně žádný pápěrka nevydržel. Bylo to skutečně tak?

Jistě. Ostatně, posuď sám: Na vodu se šlo takřka každou sobotu a neděli. V sobotu to znamenalo až tak od tří odpoledne, protože tehdy ještě nebyl volný den, vyučovalo se a pracovalo obvykle do jedné. Tedy až potom se náš oddíl sešel v loděnici na dolní špičce Štítleckého ostrova, na kánoe se naložila bagáž a začalo koníčkování, čili vlek lodí proti proudu Vltavy.

Proč se říkalo koníčkování?

Tenhle termín převzali vodáci od šífařů, kteří své nákladní lodě tahali z Prahy na horní Vltavu koňským spřežením. Tenkrát byl na řece čilý dopravní ruch, šífařny - potahové stezky - byly ve vzorném stavu. No a vodáci se místo koníčků zapřahali do svých plavidel sami. Což kánoe, ta klouzala po vodě dobře, ale pamatuji si, jak tenkrát - mezi lety 1926 až 1928 - sobotu co sobotu se jedna trampská parta dělala proti proudu s těžkým hausbótem, pot z těch mládenců jen lil, inu, zrovna jako ti burlaci na Volze. Ti se ale táhli jen někam na Libřici, náš konvoj kánoí mířil podstatně dál. Koníčkování bylo ztíženo zejména za vyšší vody na peřejích u Modřan, Vraného a u Kiliána, čili u Davelského ostrova. Vodní stupeň ve Vraném v té době ještě nestál.

Večer, tak kolem osmé až deváté, jsme dorazili do Štěchovic. Tady se rozhodovalo o dvou možnostech další cesty: buď koníčkovat Svatojánské proudy, nebo kánoe a bagáž přenášet přes kopec Homoli. Jedna i druhá alternativa tu představovala vyvrcholení dřiny. Já byl ale vždy rád, když jsme "šli do proudů". Ta noční cesta nad bouřícími peřejemi měla mnoho půvabu i když jsme tu mnohdy - použiji toho méně slušného výrazu - "padali až na hubu".

Cíl cesty byl ještě hodinku nad Svatojánskými proudy, na tábořišti u vesničky Královská. Tam jsme byli přibližně o druhé či třetí hodině. Jednou, vzpomínám, až když svítalo. Ještě nás čekalo postavení stanů. Když bylo zvlášť hezky, zalézali jsem jen pod obrácené kánoe a tam pak spali jak zabití až do nedělního poledne.

To tedy klobouk dolů. To vaše šlapání po břehu s překonáváním zátěže na vodě obnášelo, nemýlím-li se, kolem čtyřiceti kilometrů v jednom záprahu. Nevím, nevím, kolik dnešních chlapců by na tak tvrdou řeholi přistoupilo. A zbytek cesty?

Ten už byl jednoduchý. Uvažil se oběd a někdy po druhé jsme usedli do lodí, abychom si teprve řeky a samozřejmě hlavně Svatojánských proudů užili, jak se patří. A večer jsme byli v Praze a už se těšili na další sobotu!

Kouzelnou starou Vltavu před přehradami jste zřejmě znali v celém jejím toku.

Ne, až tam docela "nahoru", jak se říkalo, tedy do Lenory a míst, co zaplavilo Lipno, jsme tenkrát nejezdili. Zato už od Českého Krumlova jsme znali Vltavu zcela suverénně. Náš třetí oddíl vyrážel na plavbu Krumlov - Praha minimálně dvakrát do roka, a stejně tak i ostatní pražští vodní skauti. Prvně to bylo o velikonočních. Tyhle svátky se dost často počasím nepovedly, kolikrát o nich lilo, sněžilo i mrzlo. Na "dešťáku" -

pláští usítěm z cely - nám chrupal led. Přesto jsme na této obvykle třídní cestě vždy stanovali. Stany tenkrát neměly podlážku, lehalo se na holou zem, snažili jsme se vylepšit ji alespoň chvojnám. Ani klasický spací pytel neexistoval, byla to jen podélně napůl přehnutá sešitá deka. No zkrátka, mockrát nám byla zima.

Velikonoční Vltava mívala obvykle zvýšený stav a otevřeným kánoím hrozilo v divokých peřejích zalití. Stále vzpomínám na jedny Svatojánské proudy za této situace. Kapitán vydal rozkaz, aby loď pluly v stometrových intervalech, aby v případě, že by šla některá loď pod vodu, ji posádka další mohla zachraňovat. Propuly zdárně všechny, ale já si vzpomínám, že tam byly tak vysoké vlny, že v nich loď před námi dočista mizela našim zrakům. Moc tu záleželo na zkušenosti zadáka, tedy kormidelníka kánoe. Ten musel mít v našem oddílu odbornou zkoušku lodníka či vrátného, jinak loď řídit nesměl. Dva a půl roku, které jsem prožil v pražské Trojce, byly pro mne cennou základní vodáckou školou.

Naznačuješ, že následovala ještě škola další. Ale proč jsi vlastně ten výborný třetí oddíl opustil?

Proto, že jsem přestal bydlet v Praze. A za to zase mohla má touha po vodě - tentokrát po té vodě největší, po moři. Bylo mi sedmnáct, studoval jsem v kvintě reformního reálného gymnázia, když ve mě uzrálo rozhodnutí o povolání. Sdělil jsem rodičům, že se stanu příslušníkem jihoslovanského námořnictva a přes všechny domluvy jsem trval na svém. Můj plán se opíral o rodinné zázemí, jehož část tkvěla právě v Jugoslávii. Protože Terst připadl po skončení první světové války k Itálii, odstěhovali se odsud rodiče mé maminky do slovinské metropole Lublaně. V tomto městě žil též mamčin bratr a ještě další příbuzenstvo. Vymyslel jsem si, že se k dědovi a babičce do Lublaně

Historické jádro Lublaně

přestěhuji, dokončím tam střední školu a s jugoslávským vysvědčením v kapse se pak půjdu přihlásit k touženému námořnictvu.

Rodiče nakonec s povzdechem dali mým záměrům svolení, a tak jsem na sklonku léta 1928 odcestoval do královské Jugoslávie a zasedl zde do lavic 3. státního gymnázia v Lublani. Jazykově to bylo bez problémů, mateřskou slovinštinu jsem měl stále pevně v krvi, i v Praze jsem četl slovinské knihy.

Skautoval jsi i tam?

Hned co jsem se trošku v Lublani rozkoukal, jsem se stal členem "Tretja četa Zmajevoga stega - Ljublana", což v překladu značí 3. oddíl dračího okresu Lublaň. (Ten drak byl převzat z městského znaku Lublaně.) Později, na základě zkušeností z pražské Trojky jsem se stal organizátorem slovinských říčních skautů - "porečanů". Podařilo se mi ustavit jejich oddíly nejen v Lublani, ale i v Mariboru, Domžale a Kranji. Pro porečany jsem napsal a vydal příručku a metodické pokyny. Potom mě náčelník slovinských skautů uvedl do funkce "banovinski kapitán".

Co to je, banovinski?

Banovina znamenala za jugoslávského království zemský správní útvar - asi jako u nás staré zemské zřízení. Tehdejší Dravská banovina s hlavním městem Lublaní se vlastně rovná dnešní Slovinské republice.

Ale asi to v té Jugoslávii nebyla jen voda, co tě tam uchvátilo. Ve svých knihách občas prozrazuješ, že tě nesmírně přitahovaly i hory, není-liž pravda?

Jak by ne, když jen kousek nad Lublaní se zvedají nádherné alpské hřebeny! Cožpak jsem se na ně mohl dívat jen z dálky? Bělostné skalní stěny, údolí s křišťalovými potoky a vodopády, louky s koberci vzácných květin, jaké už u nás chemie a exhalace dávno vyhubily. A co zvlášť: tenkrát před šedesáti lety ještě tam všude nádherný klid, žádné autostrády, hotely a civilizační firmol. Bylo to kouzlo, pravý kraj pro mé dlouhé samotářské vandry.

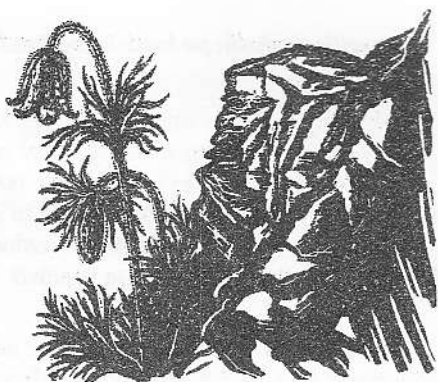
Říkáš samotářské vandry? To jsi tam se slovinskými skauty nechodil?

Představ si, že mimo hlavních prázdnin skoro ne. Příčina byla úplně banální. Skauti z lublaňských oddílů byli takřka všichni studenti. Nevím jak jinde, ale to 3. gymnázium,

kam jsem chodil já, bylo pod nadvládou ortodoxního katolicismu, takového, jaký už asi dneska nikde neexistuje. Duchovní správce školy tam byl hlavní osobou, měl moc rozhodovat o žácích i o kantorech. Běda, kdyby se mu někdo znelíbil. Podle jeho příkazu se musel každý student zúčastnit v neděli dopoledne mše svaté v místě svého bydliště. Aby se ani jeden "neulil", byl zaveden systém potvrzování účasti na této mši.

Čili, skauti jednoduše nemohli vyrazit ze soboty na neděli na pouť, prožít noc u táboráku ani kouzelné horské svítání. Šli jednou za oním knězem a prosili: vždyť my jsme upřímní věřící, což bychom si nemohli někde u horské kapličky udělat vlastní pobožnost? Nepovedlo se - odmítl je příkře a zle. Jenomže tohle všechno na mne neplatilo, já byl mimo sféru tohoto přísného kněze.

Jak to bylo možné?

To bylo tak. Můj děda měl v alpském podhůří pronajatou čtyři sta let starou samotu, která stála jen pár minut od neméně starého kostelíka, kam přicházeli horalé z širého okolí. Samota byla majetkem farnosti v Medvodách a k povinnostem pronájmu bylo i zvonění v kostele každé poledne a večer a zejména pak o svátcích. V době, kdy jsme na chalupě nebyli, konal tuto službu majitel jiné samoty, ale ten k ní musel rázovat dobrou třičtvrtěhodinu. Také já jsem se naučil zvonit v tomto kostele. Zvony tam byly tři, nohou se obsluhoval ten největší a pak každou rukou jeden menší. Celé zvonění muselo mít rytmus a melodii. Dalo to cvičení, ale pak to bylo velmi pěkné.

Nejvíce mne zaujala "zvonická služba" o Štědrém večeru, kdy jsem před půlnocí stál u kostela na okraji prudkého svahu s výhledem na Lublaň a čekal, až se ozve hluboký hlas zvonu z katedrály, jako signál pro všechny zvony v širém kraji. Pak přišla ta chvíle a hned se začaly ozývat další zvony ve městě a jeho blízkém okolí. Nato jsem začal zvonit já a dával obdobně signál dalším kostelům, kam již hlas zvonů z Lublaně nedolehl. Ono naslouchání vzdáleným zvonům v noční krajině bylo spojeno s neobyčejným, těžko vyslovitelným kouzlem. Víš, příroda, kostel a člověk je cosi vzájemně svázaného ...

Ale abych se konečně dostal k otázce. Za tu občasnou službu u zvonů mi farář v Medvodách napsal do zásoby potvrzení o účasti na mši, kde jsem doplňoval jen datum. Věřil mi a já jsem ho také nikdy nezklamal. Šel jsem na mši jak se mi to hodilo a nikoho jsem nemusel obtěžovat s potvrzením. Takže lublaňský pan páter nemohl nic říkat. Jo, člověk a člověk ... Ten farář v Medvodách byl velice rozumný, dalo se s ním porozprávět o mnohém. Zvláště mou touhu po horách plně chápal.

A nevadilo ti, chodit po horách docela sám? A co tě z té alpské nádhery uchvacovalo nejvíc?

Asi kytičky, a s těmi může být člověk klidně sám. Před dědovou horskou samotou kvetly od prosince čemeřice, když slezl snůh chodil jsem do bukového lesa k rozsáhlé lokalitě vzácného lýkovce Blagayana, potom se tam objevila spousta brambořků, na travnatých svazích prvosienky a tak to šlo celý rok, stále něco rozkvétalo. Krása horských rostlin, jejich statečnost vzdorovat nehostinným až krutým podmínkám života, o tom by se dalo dlouze vyprávět ...

Ukazoval jsi mi své dentky, Mirku, ale tam máš vedle Julských Alp i spoustu zápisků a nákresů také z Alp rakouských a italských, jak jsi se až tam dostal?

Hory mě lákaly ještě před tím, než jsem přišel do Lublaně. Třikrát jsem vykonal pěší vandr z Čech přes Rakousko k Jaderskému moři. Cílem byla Kraljevica u Sušaku, a to proto, že tam vždy v létě pobývala lublaňská babička. Vyrážel jsem z Českého Krumlova - jednou z Hořic na Šumavě - přes Šumavu do Lince, pak na Gmunden, Bad Aussee, Bischofshofen, St. Johann Pongau a pak přes Vysoké Taury do Villachu. Dál jsem šel přes Jenici a Kranj do Lublaně, kde jsem se krátce zastavil u příbuzných. Následovalo dvoudenní putování přes ohromné lesní komplexy od Novego Mesta až do Kraljevice na břehu Jaderského moře.

Měl jsem batoh s dekou, celtou a věcmi na vaření a šel jsem kolem padesáti kilometrů za den. Noci byly většinou v senkách, někdy i po širákem a kde se dalo. U moře jsem stanul za 10 až 12 dní. Jednou jsem na téhle cestě málem zahynul. I když jsem vyšel na konci června, v pohoří Totes Gebirge mě přepadla mlha a pak sněhová vánice, nahoře bylo půl metru čerstvého sněhu. Stezky a cesty byly zasypány, nic jsem neviděl, ani nevím, jak jsem se odtamtud vymotal. A ta Itálie, to je zas jiná, pozdější kapitola, zase v ní hrály hlavní roli hory a moře.

Tu hlavní, tolik touženou roli však moře v tvém životě nesehrálo, na kapitánském můstku námořní lodi jsi nestanul ...

I to se přihodí, že se člověku životní přání nesplní. Mně ho zhatili vojenští páni naší první republiky. Hned potom, co jsem v roce 1931 složil v metropoli Slovinska matu-ritu, jsem byl předvolán na československý konzulát v Lublani. Tam probíhal odvod mladých Čechoslováků pobývajících přechodně ve Slovinsku a odvedli i mne. A když jsem byl ve stavu naší armády, nebyl podle tehdejších právních norem zamýšlený vstup do jugoslávského námořnictva možný.

A dál?

Pak jsem se vrátil do Československa, studoval tu, pracoval, skautoval, prožíval válku a léta po ní. To by bylo na novou dlouhou kapitolu. Víš co, uděláme tu raději pro dnešek tečku.

Mirko Vosátka

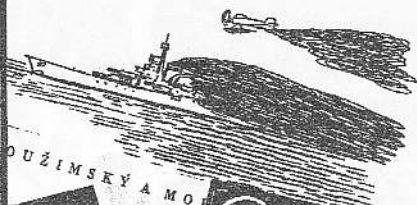

A. B.
SVOJSÍK
1878-1938

A. B. SVOJSÍK
NÁČELNÍK ZAKLADATEL

PATENTY PŘÍRODY

Mirko Vosátka

DUŽIMSKÝ A MO

MIRKO VOSÁTKA

CHRÁNÍME
PŘÍRODU

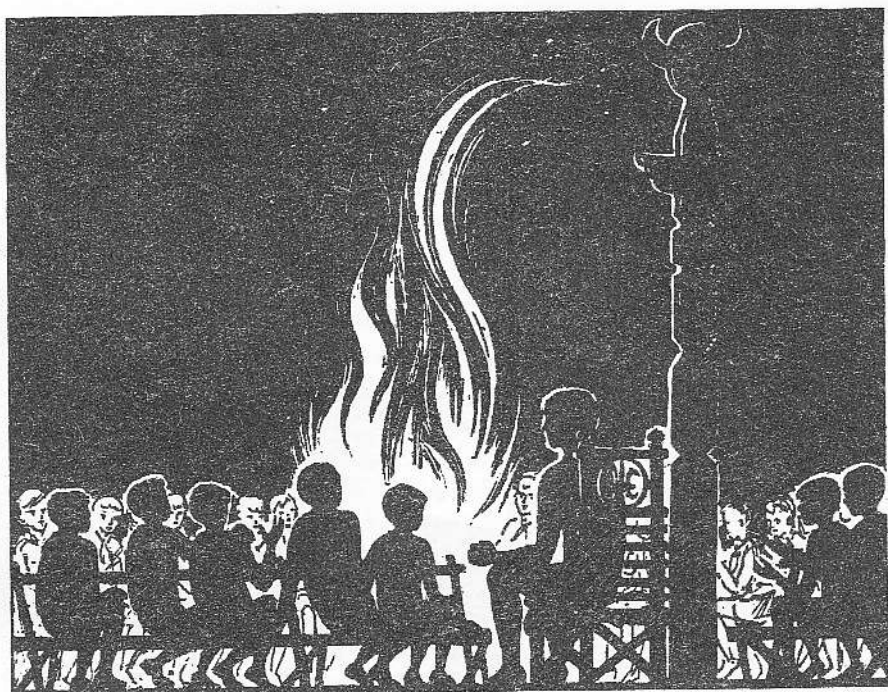
MILADA FORTNA

MIRKO VOSÁTKA
toulky
přírodou

MIRKO VOSÁTKA
VODÁČI
VODÁČI!

KROPAČ A KUCHARSKÝ - PRAHA

Mirko ENCykLOPEDI
Vosátka TABORNIKA

Ale přece bych byl rád, Mirku, kdybys ze svých vzpomínek vylovil nějaký zvlášť parádní skautský zážitek. Víš, takový, na jaký se nezapomíná ...

Je takový. Bochinsko jezero za Gorenskem v Julských Alpách a nad ním tábor. Zúčastnili se jej i čtyři skauti, kteří byli mnichy-františkány v lublaňském klášteře. Nosili hnědé františkánské kutny a na nich skautské šátky. Závěrečný oheň jímž tábor končil, byl nádherný, plný velkých myšlenek, s ovzduším, jaké se povede vytvořit jen jednou za léta. Proto oheň hořel až do samého svítání. K tomu táboráku byl pozván i kvadrián klášteřa, jehož byli členy oni čtyři mládenci v kutnách. A když nad jezerem probleskly první paprsky vycházejícího slunce, vztyčil proti němu opat paže a přednesl Přešň o bratru Slunci od svatého Františka z Assisi ...